

Φυλλάδιο 4

Συσχέτιση μεταξύ ηλικίας, αναπτυξιακών χαρακτηριστικών και εμπλοκής σε κακοποιητική συμπεριφορά

ΤΩΡΑ ΕΙΜΑΙ Κάτω από 1 έτους

Τώρα μπορώ	Τα μωρά περνούν πολλούς από τους πρώτους μήνες τους να κοιμούνται και τρώγοντας (και να κλαίνει!). Ωστόσο, ο πρώτος χρόνος είναι μια περίοδος ανάπτυξης ύψιστης σημασίας. Σημαντικά ορόσημα περιλαμβάνουν την ανάπτυξη της όρασης, την αναγνώριση και την ανταπόκριση σε άλλους (από τον ήχο και την όραση) και την εμφάνιση δοντιών. Τα παιδιά αρχίζουν να μπορούν να κάθονται χωρίς βοήθεια και να φέρουν τον εαυτό τους σε όρθια θέση. Μπορεί επίσης να μπουσουλάνε. Αρχίζουν να πιάνουν πράγματα και αρχίζουν να κάνουν θορύβους, μιμούμενα την ομιλία.
Χαρακτηριστικά Ευαλωτότητας & Είδος Κακοποίησης	Τα μωρά εξαρτώνται πλήρως από τους γονείς/οικογένειές τους. Το να μην ικανοποιούνται οι βασικές τους ανάγκες (όπως το φαγητό) ακόμη και για σχετικά σύντομες περιόδους μπορεί να είναι επικίνδυνο. Επιπλέον, δεδομένου ότι τα μωρά έχουν περιορισμένη επαφή με άλλους εκτός της οικογένειάς τους, η δυνατότητα για άλλους ενήλικες να εμπλακούν στην προστασία τους είναι περιορισμένη. Η απόκτηση ενός νέου μωρού μπορεί να είναι αγχωτική και οι γονείς μπορεί να χρειάζονται βοήθεια και υποστήριξη προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της φροντίδας ενός μικρού παιδιού. Τα μωρά διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο σωματικής κακοποίησης, όπως είναι το ταρακούνημα, συχνά ως αποτέλεσμα της απογοήτευσης των γονιών. Ανάλογα με τη σοβαρότητα της κακοποίησης, οι άμεσες συνέπειες για το παιδί μπορεί να περιλαμβάνουν τραυματισμό και θάνατο. Ωστόσο, οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της κακοποίησης μπορεί να είναι εξίσου καταστροφικές για τα μικρότερα παιδιά λόγω της κρίσιμης φύσης αυτής της φάσης ανάπτυξης. Αυτό μπορεί να σχετίζεται με τη σωματική και γνωστική ανάπτυξη (συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας του εγκεφάλου), καθώς και με τις κοινωνικές και ψυχολογικές διαστάσεις της ανάπτυξης.
Η συμμετοχή μου στην Προστασία είναι...	περιορισμένη/ανύπαρκτη - ωστόσο τα μωρά αρχίζουν σε αυτή την ηλικία να αναπτύσσουν σημαντικές σχέσεις με σημαντικούς ενήλικες, από τις οποίες αρχίζουν να μαθαίνουν για την αξία και τη σημασία που έχουν για τους φροντιστές τους. Αυτό είναι σημαντικό για να

	τεθούν οι βάσεις για μελλοντική συμπερίληψη και συμμετοχή.
--	--

ΤΩΡΑ ΕΙΜΑΙ 1-3 ετών

Τώρα μπορώ	Κατά τη διάρκεια αυτής της σημαντικής περιόδου ανάπτυξης, το μέγιστο και η αλλαγή συμβαίνουν πολύ γρήγορα. Τα παιδιά κατακτούν τις αδρές κινητικές τους δεξιότητες (για παράδειγμα, να περπατούν και να σκαφαλώνουν). Η ομιλία αναπτύσσεται σταδιακά και ακόμη και αν δεν μιλάνε τα παιδιά μπορούν να κατανοήσουν απλές εντολές. Έχουν περιέργεια για τον κόσμο, γοητεύονται και εξερευνούν τα πάντα και αρχίζουν να αναπτύσσουν ισχυρές προτιμήσεις - συμπεριλαμβανομένων σημαντικών ενηλίκων. Μπορούν να αρχίσουν να αλληλοεπιδρούν με άλλα παιδιά, αν και μπορεί να χρειάζονται βοήθεια για να παίξουν.
Χαρακτηριστικά Ευαλωτότητας & Είδος Κακοποίησης	Καθώς τα παιδιά γίνονται όλο και πιο κινητικά, χρειάζονται στενότερη επίβλεψη. Αρχίζουν να εξερευνούν τον κόσμο, αλλά δεν έχουν αντίληψη. Επομένως, σε αυτή την ηλικία, τα παιδιά είναι πιο πιθανό να έχουν ατυχήματα και τα καθημερινά αντικείμενα (ειδικά στο σπίτι) μπορεί να αποτελέσουν πηγές κινδύνου (για παράδειγμα, εστίες μαγειρικής, καύσιμα λαμπτήρων, μαχαίρια). Αυτή είναι μια περίοδος που τα παιδιά μπορούν, με την υποστήριξη των γονιών τους, να αρχίσουν να κατανοούν απλά ζητήματα που σχετίζονται με την ασφάλεια, για παράδειγμα, το να μένουν μακριά από τις φωτιές κατά το μαγείρεμα. Τα παιδιά σε αυτήν την ηλικία εξακολουθούν να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τους γονείς και τις οικογένειές τους για την ικανοποίηση των αναγκών τους και την προστασία τους, εν μέρει επειδή εξακολουθούν να βρίσκονται σε μεγάλο βαθμό στην οικογενειακή τους εστία και καθώς δεν έχουν αναπτύξει δεξιότητες επικοινωνίας για να εκφράσουν τις ανάγκες τους σε άλλους που δεν είναι εξοικειωμένοι με τους τρόπους επικοινωνίας τους. Αυτή είναι στιγμή που το παιδί αρχίζει να μαθαίνει και να κατανοεί τον κόσμο και τη θέση του σε αυτόν. Οι σχέσεις με τους γονείς/κηδεμόνες είναι πολύ σημαντικές, ιδιαίτερα αυτές με σημαντικά άτομα στη ζωή του παιδιού. Η ικανότητα των ενηλίκων να ανταποκρίνονται κατάλληλα είναι σημαντική για να βοηθήσουν το παιδί να αρχίσει να αναπτύσσει μια αίσθηση αυτοεκτίμησης και αυτοσεβασμού και εμπιστοσύνης στους άλλους. Η μη δυνατότητα ανάπτυξης συνεπών, διαρκών σχέσεων με ενήλικες ή η ύπαρξη γονέων που δεν είναι σε θέση να καλύψουν αξιόπιστα τις ανάγκες του παιδιού, μπορεί να οδηγήσει σε δυσκολίες για τα παιδιά στη μετέπειτα ζωή και να επηρεάσει τις σχέσεις τους με τους άλλους.
Η συμμετοχή μου στην Προστασία είναι...	Περιορισμένη - ωστόσο τα παιδιά μπορούν να αρχίσουν να μαθαίνουν πρακτικές δεξιότητες για να είναι σε θέση να

	προστατεύονται από καθημερινούς κινδύνους, όπως να μένουν μακριά από εστίες φωτιάς και να μην τρέχουν μπροστά σε αυτοκίνητα. Η εκπαίδευση που αφορά την ασφάλεια βοηθά ένα παιδί να αρχίσει να αποκτά την ικανότητα να ελέγχει και να μετριάξει τη συμπεριφορά του - ένα σημαντικό σημείο για να μπορέσει αργότερα να διαχειριστεί επικίνδυνες καταστάσεις. Τα παιδιά σε αυτή την ηλικία αρχίζουν να αξιολογούν τις προτιμήσεις και τις αντιπάθειές τους και αναπτύσσουν μια αυξανόμενη αίσθηση του εαυτού τους. Αυτό βοηθά να χτιστούν τα θεμέλια για να μπορέσουν να διαδραματίσουν μεγαλύτερο ρόλο στην προστασία τους καθώς αναπτύσσονται.
--	---

ΤΩΡΑ ΕΙΜΑΙ 3-6 ετών

Τώρα μπορώ	Σε αυτό το στάδιο τα παιδιά αρχίζουν να αναπτύσσουν την αίσθηση του εαυτού τους ως ξεχωριστό άτομο. Έχουν αυτοπεποίθηση με την κίνηση και αρχίζουν να απολαμβάνουν το τραγούδι και το χορό, ενώ μπορούν να κάνουν άλλες σωματικές δραστηριότητες, όπως ποδήλατο και αναρρίχηση. Η ομιλία και η γλώσσα αναπτύσσονται και τα παιδιά- αν τους δοθεί υποστήριξη- μπορεί να αρχίσουν να ζωγραφίζουν και να χρωματίζουν και να παίζουν καλά με τους άλλους. Μπορούν να αρχίσουν να αναγνωρίζουν χρώματα και σχήματα, βασικά γράμματα και αριθμούς.
Χαρακτηριστικά Ευαλωτότητας & Είδος Κακοποίησης	Κατά τη διάρκεια αυτής της ηλικίας, τα παιδιά γίνονται όλο και πιο ανεξάρτητα και οι συνομήλικοι/φίλοι γίνονται πιο σημαντικοί, αν και η οικογενειακή ζωή εξακολουθεί να είναι κεντρική για το παιδί. Τα παιδιά συνειδητοποιούν περισσότερο τι συμβαίνει γύρω τους και προσπαθούν να το κατανοήσουν και να το αντιληφθούν. Δεδομένου ότι τα παιδιά μαθαίνουν παρακολουθώντας τους άλλους, συχνά αντιγράφουν και μιμούνται τη συμπεριφορά των ενηλίκων γύρω τους. Τα παιδιά μπορεί να έρθουν σε επαφή με ένα ευρύτερο φάσμα ενηλίκων, για παράδειγμα μέσω της φοίτησης σε ένα κέντρο προσχολικής αγωγής ή σε ένα νηπιαγωγείο, και ενώ αυτό μπορεί να προσφέρει πρόσθετες πηγές υποστήριξης και προστασίας, μπορεί επίσης να εγκυμονεί κινδύνους από άλλους που μπορεί να επιδιώξουν να βλάψουν τα παιδιά. Μερικές φορές σε αυτό το ηλικιακό εύρος, οι γονείς και οι κηδεμόνες είναι πιθανό να ξεχάσουν ότι τα παιδιά εξακολουθούν να χρειάζονται επίβλεψη για να τα βοηθήσουν να αισθάνονται και να παραμένουν ασφαλή. Μπορεί να τους ζητηθεί ή να αναμένεται να αναλάβουν σημαντικές (και ίσως ακατάλληλες) ευθύνες όπως να ταξιδέψουν μόνοι τους σε μέρη ή να αναλάβουν ευθύνες για τις δουλειές του σπιτιού ή/και τη φροντίδα μικρότερων αδελφών που δεν είναι ακόμη έτοιμα να αναλάβουν. Αυτό αυξάνει τον κίνδυνο για όλες τις μορφές εκδήλωσης κακοποιητικής συμπεριφοράς.

Η συμμετοχή μου στην Προστασία είναι...	Σε αυτή την περίοδο είναι δυνατή η εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων ασφάλειας και προστασίας (όπως είναι η γνώση του ονόματος και της διεύθυνσης κατοικίας σε περίπτωση χωρισμού καθώς και οδηγίες ως προς το ποια μέρη είναι ασφαλή να πάνε), οι οποίες κρατούν τα παιδιά ασφαλή αλλά τα βοηθούν και στο να ξεκινήσουν να αναγνωρίζουν επικίνδυνες καταστάσεις. Σε αυτή την ηλικία αναπτύσσονται οι γλωσσικές δεξιότητες. Βοηθώντας τα παιδιά να αναπτύξουν ένα λεξιλόγιο γύρω από τα μέρη του σώματος και τα συναισθήματα τους μπορεί να αποτελέσει βάση για μετέπειτα δεξιότητες αυτοπροστασίας.
--	--

ΤΩΡΑ ΕΙΜΑΙ 6-10 ετών

Τώρα μπορώ	Γνωσιακές δεξιότητες και ικανότητες αναπτύσσονται γρήγορα. Τα παιδιά ξεκινούν να διαβάζουν και να γράφουν και να γίνονται ολοένα και πιο ανεξάρτητα. Παρότι το παιχνίδι φαντασίας εξακολουθεί να είναι σημαντικό, η διαδικασία της σκέψης σταδιακά αρχίζει να γίνεται λιγότερο σαφής και περισσότερο αφηρημένη.
Χαρακτηριστικά Ευαλωτότητας & Είδος Κακοποίησης	Τα παιδιά αποχωρίζονται από τις οικογένειες τους για μεγαλύτερες χρονικές περιόδους, και χρειάζεται να μετακινηθούν από τη σχετική ασφάλεια του περιβάλλοντος τους σε μεγαλύτερα και πιο φορτωμένα περιβάλλοντα - όπως είναι το δημοτικό σχολείο. Η συγκεκριμένη περίοδος μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα αγχωτική για αρκετά παιδιά. Τα παιδιά ενδέχεται να εκτεθούν και σε μεγαλύτερους κινδύνους από ξένους καθώς περνούν λιγότερο χρόνο σε ένα προστατευμένο περιβάλλον και περισσότερο χρόνο ανεξάρτητα. Οι συνομήλικοι τους παίζουν κεντρικό ρόλο στη ζωή τους.
Η συμμετοχή μου στην Προστασία είναι...	Δεδομένης της ηλικίας και των αναπτυσσόμενων ικανοτήτων τους, τα παιδιά είναι σε καλύτερη θέση να εκφράσουν το τι τους συμβαίνει και να συμμετέχουν στην προστασία τους/αναπτύξουν δεξιότητες προστασίας - για παράδειγμα, το να μάθουν να μην κυκλοφορούν με αγνώστους ή να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν πηγές υποστήριξης. Τα παιδιά ακόμη δύναται να συμμετέχουν και στην υποστήριξη των συνομηλίκων τους, πέρα από τη δική τους προστασία, μέσω της αναγνώρισης παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο και της παροχής βοήθειας σε αυτά ώστε να συνδεθούν με πηγές υποστήριξης.

ΤΩΡΑ ΕΙΜΑΙ 11-15 ετών

Τώρα μπορώ	Οι σωματικές αλλαγές είναι προφανείς σε αυτό το ηλικιακό στάδιο, το οποίο είναι μία περίοδος ανάπτυξης, όπου τα παιδιά πρέπει να μάθουν να διαχειρίζονται τις αλλαγές που αφορούν το σώμα τους. Η εφηβεία ξεκινά, με την ανάπτυξη ηβικών τριχών και την έμμηνο ρύση για τα κορίτσια. Τα αγόρια, όπως και τα κορίτσια ψηλώνουν και παίρνουν βάρος. Τα κορίτσια αναπτύσσουν στήθος. Τα αυξημένα επίπεδα και αλλαγές στις ορμόνες οδηγούν σε δυσκολίες διαχείρισης της διάθεσης των παιδιών - κάνοντας τα συχνά να μοιάζουν δύσκολα. Οι συνομήλικοι, και οι απόψεις άλλων ατόμων είναι ύψιστης σημασίας, ενώ οι κοινωνικές σχέσεις και η αποδοχή από φίλους είναι ιδιαίτερα κρίσιμα.
Χαρακτηριστικά Ευαλωτότητας & Είδος Κακοποίησης	Τα παιδιά αυτή την περίοδο γίνονται ολοένα και πιο ανεξάρτητα και συχνά έχουν ζωές οι οποίες είναι αρκετά διαφορετικές (και άγνωστες) από αυτές των οικογενειών τους. Μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τα παιδιά ως ενήλικες, με ενήλικες υποχρεώσεις, με τη διαφορά ότι δεν έχουν αναπτύξει ακόμα τις γνωσιακές, συναισθηματικές και σωματικές δεξιότητες για να ανταποκριθούν σε τέτοιου είδους ενήλικες διεργασίες. Καθώς τα παιδιά ωριμάζουν σωματικά, φέρουν και μεγαλύτερο κίνδυνο σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης, ειδικά τα κορίτσια. Σε αρκετά περιβάλλοντα, τα παιδιά ξεκινούν να χρησιμοποιούν την τεχνολογία γεγονός το οποίο τα καθιστά αρκετά ευάλωτα στην κακοποίηση στον ψηφιακό κόσμο.
Η συμμετοχή μου στην Προστασία είναι...	Ενώ η γνωσιακή, συναισθηματική και σωματική ανάπτυξη των παιδιών, σε αυτό το ηλικιακό εύρος, είναι σε εξέλιξη, εξαιτίας των αυξημένων δυνατοτήτων τους, τα παιδιά φέρουν σημαντικές προοπτικές συμμετοχής τόσο στη δική τους προστασία όσο και στην προστασία άλλων παιδιών. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω της εκπαίδευσης από συνομήλικους, της δημιουργίας και της διάδοσης μηνυμάτων για τα δικαιώματά τους και της ανάπτυξης των δικών τους στρατηγικών και λύσεων συλλογικά για την αντιμετώπιση των προβλημάτων προστασίας.

ΤΩΡΑ ΕΙΜΑΙ 16-18 ετών

Τώρα μπορώ	Σωματικά και γνωστικά τα παιδιά μπορεί να είναι πλήρως αναπτυγμένα. Ωστόσο, τα παιδιά εξακολουθούν να «εξασκούνται» ως ενήλικες και να βρίσκουν τη θέση τους στον κόσμο.
Χαρακτηριστικά Ευαλωτότητας & Είδος Κακοποίησης	Τα παιδιά είναι «σχεδόν ενήλικες» και σε πολλές περιπτώσεις θεωρούνται ενήλικες από τις οικογένειες και τις κοινότητές τους. Καθώς έχουν αναπτυχθεί πλήρως, συχνά οι προστατευτικοί τους ενήλικες μπορεί να ξεχάσουν ότι είναι ακόμη παιδιά. Αυτό σημαίνει ότι στην πράξη τα παιδιά αφήνονται να αντιμετωπίσουν (ή νιώθουν ότι πρέπει να αντιμετωπίσουν) μόνα τους καταστάσεις.
Η συμμετοχή μου στην Προστασία είναι...	Τα παιδιά σε αυτή την ηλικία είναι σε θέση να εμπλέκονται πλήρως σε ζητήματα που αφορούν τη δική τους προστασία και την προστασία των άλλων, όπως προγράμματα υποστήριξης από συνομήλικους, υπεράσπιση, οργάνωση προγραμμάτων και ανάληψη μεγαλύτερων ευθυνών για τις δικές τους επιλογές και αποφάσεις.

Source : Sticks & Stones, A Training Manual for Facilitators on How to Increase the Involvement of Children in Their Own Protection- 2013 Bangkok, Plan Asia Regional Office"